

meget haardt, og jeg har for saa vidt gjort nogle Anstrengelser for mulig at hidføre en Afvigelse fra de hidtil fulgte Grundsætninger, men Finansministeren har ikke ment at kunne gaa ind herpaa. For saa vidt der i dette Tilfælde maatte være Tale om en Anvendelse af Kirkehynslovens § 4, vil jo Sagen stille sig anderledes. Thi der hedder det: „Viser gentagen Erfaring i det mindste i tre paa hinanden følgende Aar, at Kirken ikke er saa rummelig, at den afgiver bekvem Plads for Sognets Kirkegængere, og paa byder Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet dens Udvidelse, da afgør Domstolene Sagen, hvis Tiendebejeren ej retter sig efter det givne Paalæg“. Det er muligt, at man i denne Sag, ligesom i alt Fald i et andet Tilfælde, kan henvise de paagældende, hvis de vægre sig, til at lade det komme til Retslag, men det er det eneste tvivlsomme Punkt, og det har Loven selv anerkendt for tvivlsomt. Dette er det eneste Tilfælde, hvor Loven siger, at vi kunne ikke anvende Evang, før det er godkendt af Domstolene; i alle andre Tilfælde ere Kirkebyggningsforetagender nøje regulerede ved Loven af 19de Februar 1861, og Statstilbud kan derfor ikke forventes uden for de to Tilfælde, jeg allerede har nævnt, enten at der slet ingen Bygningspligt er, eller der af en eller anden Grund kræves noget ekstraordinært ud over den ved Loven fastsatte Bygningspligt. Dette er Grundene, hvorfor jeg ikke kan ønske de tre omtalte Andragender henviste til mig, idet jeg føler mig ganske sikker paa, at Resultatet af en saadan Henviisning vil blive det samme som ved tidligere Andragender.

Jeg skal saa endelig omtale det af to Medlemmer til Henviisning foreslaaede Andragende fra Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse om Bidrag til Kjøbenhavns Kommunes Skolevæsen. At det foreslaas henvist til min Overvejelse, kan jeg naturligvis i og for sig ikke have noget at indvende imod; det forligger allerede til Overvejelse for mig, idet det ogsaa er rettet til Kirkeministeriet, og jeg skylder selvfølgelig Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse en Overvejelse af Spørgsmaalet. Jeg har i øvrigt tidligere her haft Lejlighed til at udtale mig om en Del af Spørgsmaalet, nemlig dette, om overhovedet Lærerne ved Kjøbenhavns Skolevæsen burde have et lignende Tilbud af Statskassen til deres Løn som de bekendte 400,000 Kr., der ere bevilgede af Staten til Skolelæreres Lønning, men hvori disse Lærere ikke ere delagtige. Jeg har tidligere omtalt, hvorfor et Retskrav i saa Henseende ikke medførte det, og heller ikke ret vel kan stilles, da

Kjøbenhavns Lærere staa i et andet Forhold til Kultusministeriet end Landets andre Skolelærere, særlig med Hensyn til deres Lønning. Forholdet er det, at Kultusministeriet kan sikre, at det Tilbud, som nu ydes af Statskassen, kommer de paagældende Lærere til gode, fordi det har Magt til at fastsætte, hvad Kommunerne skulle udrede, medens Kultusministeriet ikke har Bestemmelsesret med Hensyn til, hvad Lærerne i Kjøbenhavn saa, og derfor heller ikke er i Stand til at sikre, at det virkelig bliver et Tilbud til Lærerne og ikke et Bidrag til Kommunen. I øvrigt har denne Side af Spørgsmaalet, naar de samme Grundsætninger skulle følges som ved Landets andre Lærere, en meget ringe finansiell Betydning. Men det er heller ikke paa den Maade, Andragendet nu foreligger. Det foreligger paa et langt bedre Grundlag, ikke som Begæring om Tilbud til Kommunal lærernes Løn, men derimod som Begæring om Tilbud til Skolevæsenet i Kjøbenhavns Kommune, beregnet efter, hvad der paa lignende Maade til dertil hørende Djemed bevilges paa Finansloven til andre af Landets Skoler. Hertil er jo straks paa Forhaand at bemærke, ligesom jeg bemærkede med Hensyn til Kirkerne, at et Retskrav over for Staten har overhovedet Kommunerne ikke til at saa Tilbud og naturligvis heller ikke paa det Grundlag, at fordi nogle Kommuner, som maaske ere stillede under særegne Forhold, saa det, skal ogsaa en anden Kommune have det. I saa Henseende maa Lovgivningsmagten forbeholde sig fri Overvejelse af, hvad der i ethvert individuelt Tilfælde findes rigtigt. Men i øvrigt skal jeg ikke nægte, at for mig stiller det sig saa, at der kan være gode Grunde og Billighedshensyn, der tale for, at ogsaa Kjøbenhavns Kommunes Skolevæsen bliver noget støttet af Staten. Sagen foreligger imidlertid i alt Fald nu paa et saa bredt Grundlag, saaledes som det nu foreligger i Andragendet, at det vanskeligt af mig vil kunne overvejes for sig alene. Det er et Spørgsmaal, som nødvendigvis maa drage med sig Overvejelse af mangfoldige andre Spørgsmaal Skolevæsenet vedrørende, der sandsynligvis først ville kunne løses i Forbindelse med en mere almindelig Reformordning af Skoleforhold, som jo Ministeriet oftere har haft fremsat under tidligere Ministre, og som heller ikke jeg har opgivet, idet jeg tværtimod søger, om end ikke i saa fuld Udstrækning eller med saa vid Kamme, som den, der tidligere er bleven lagt, at saa en nogenlunde fuldstændig Bearbejdelse af de paatrængende Reformspørgsmaal, som gentagne Gange ere blevet